

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2550 จำนวนทั้งสิ้น 12,402 คน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2550 ซึ่งได้ทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling) ได้จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 390 คน เป็นนักเรียนชาย 184 คน เป็นนักเรียนหญิง 206 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามพฤติกรรมทางจริยธรรมเชิงสถานการณ์ 4 ด้าน คือ ด้านความกตัญญูต่องาน ด้านการพึ่งตนเอง ด้านการรู้จักประมาณตนเอง และด้านความเสียสละ จำนวนด้านละ 10 ข้อ รวมทุกด้านจำนวน 40 ข้อ
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยนเรศวรไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามคืนมา 390 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 52.8 เพศชาย ร้อยละ 47.2 มีเกรดเฉลี่ยในระดับสูง ร้อยละ 31.5 ระดับปานกลาง ร้อยละ 49.5 และระดับต่ำร้อยละ 19.0 ฐานะทางเศรษฐกิจและครอบครัวในระดับปานกลาง ร้อยละ 47.7 ระดับต่ำ ร้อยละ 32.8

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า นักเรียนมีระดับพฤติกรรมทางจริยธรรมรวมทุกด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 89.0 ค่าเฉลี่ย 2.92 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เว้นจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพึ่งตนเอง ค่าเฉลี่ย 3.14 รองลงมาได้แก่ ด้านความกตัญญูต่อบุคคลที่ ด้านความเสียสละ และด้านการรู้จักประมาณตนเอง ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดนครสวรรค์

3.1 เปรียบเทียบระหว่างเพศชายและเพศหญิง พบว่า พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านการพึ่งตนเอง และด้านความเสียสละ ของนักเรียนชายสูงกว่านักเรียนหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนด้านความกตัญญูต่อบุคคลที่และด้านการรู้จักประมาณตนเองนั้นไม่แตกต่างกันทางสถิติ แต่มีแนวโน้มที่นักเรียนหญิงจะมีพฤติกรรมทางจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชาย

3.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านการพึ่งตนเองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านการพึ่งตนเองสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกันทางสถิติ

3.3 เปรียบเทียบฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว พบว่า นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกัน มีพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านการรู้จักประมาณตนเองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ มีพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านการรู้จักประมาณตนเองสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลาง และนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูง ตามลำดับ และนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกัน มีพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความเสียสละแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลาง มีพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความเสียสละสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูง และนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ ตามลำดับ

อภิปรายผล

การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดนครสวรรค์ มีประเด็นสำคัญดังนี้

1. จากผลการวิเคราะห์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดนครสวรรค์ มีพฤติกรรมทางจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยพบว่า ด้านการพึ่งพาตนเองมีระดับพฤติกรรมทางจริยธรรมสูงกว่าด้านอื่น ๆ ส่วนด้านที่ต่ำที่สุดคือด้านการรู้จักประมาณตนเอง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากวัยและวุฒิภาวะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นวัยที่มีจริยธรรมปานกลาง ตามทฤษฎีพัฒนาการจริยธรรมของโคลเบอร์ก (ดวงเดือน พันธมนาวิน; 2524, หน้า 41-42 อ้างอิงใน Kohlberg, 1964, หน้า. 405) ได้กล่าวว่าพัฒนาการการให้เหตุผลทางจริยธรรมของมนุษย์เป็นไปตามลำดับขั้นโดยช่วงอายุ 13-16 ปี จะทำตามหน้าที่ทางสังคม หรือระบบสังคม และมโนธรรม สามารถจะเลือกกระทำตามกฎหมายของกลุ่มและสังคมได้ สามารถเข้าใจบทบาท และหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นสมาชิกของกลุ่มและสังคม ประพฤติตนตามกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี กฎหมายและคำสอนทางศาสนา รับรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นได้ และหลักเกณฑ์ที่จะนำไปใช้ในสังคม ในสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ในการเลือกกระทำอย่างมีเหตุผล โดยคำนึงถึงความสงบสุขของส่วนรวม ซึ่งจริยธรรมในระดับนี้เรียกว่า ระดับตามกฎหมายสังคม

สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่พบว่าพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านการพึ่งพาตนเองสูงกว่าด้านอื่น ๆ อาจเนื่องจากนักเรียนในวัยนี้เป็นช่วงของวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยแห่งการค้นหา เพื่อสร้างความเป็นตัวของตัวเอง (ทิพย์ภา เชษฐเชาวลิต, 2541, หน้า 73) ซึ่งสอดคล้องกับ กัลยานาคเพ็ชรและคณะ (2547, หน้า 112) ที่กล่าวถึงลักษณะสำคัญของวัยรุ่นคือ เป็นวัยที่ต้องการอิสระ ต้องการพึ่งตนเอง และมีแนวคิดต่อต้านผู้ใหญ่ เป็นวัยที่ต้องการแสวงหาความรู้ อยากรู้ อยากเห็น อยากทดลอง และทำสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่ตนยังไม่เคยทำ เป็นวัยที่มีปรัชญาชีวิต และแนวทางชีวิตของตนเอง ดังนั้นจึงทำให้มีพฤติกรรมด้านการพึ่งพาตนเองสูงกว่าด้านอื่น ๆ ส่วนด้านการรู้จักประมาณตนที่ต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ก็เนื่องจาก วัยรุ่นเป็นช่วงของวัยที่มีอารมณ์ความรู้สึก ตัดสินใจเร็ว และรุนแรง สอดคล้องกับแนวคิดของ มธุรส สว่างบำรุง (2542, หน้า 143) ที่กล่าวถึงลักษณะสำคัญของวัยรุ่น คือ เป็นวัยแห่งจุดเริ่มต้นของความเป็นผู้ใหญ่ พฤติกรรมบางอย่างมีลักษณะของการเลียนแบบผู้ใหญ่ เป็นวัยแห่งจินตนาการเพ้อฝัน ไม่ค่อยเป็นไปตามความเป็นจริง มีความทะเยอทะยาน หลงใหลง่าย การเปลี่ยนแปลงทางด้านเจตคติและพฤติกรรมทางด้านอารมณ์รุนแรง ไม่สามารถที่จะควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ดี ดังนั้นจึงทำให้พฤติกรรมด้านการประมาณตนเองต่ำกว่าด้านอื่น ๆ เนื่องจากขาดการคิดหรือไตร่ตรองอย่าง

รอบคอบก่อนการตัดสินใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วงมากสำหรับวัยนี้ เพราะหากไม่ได้รับการปลูกฝังหรือแนะนำในสิ่งที่ถูกต้องก็จะทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินชีวิตในอนาคตได้

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดนครสวรรค์ ระหว่างเพศชายและเพศหญิง พบว่า ด้านการพึ่งตนเองและด้านความเสียสละมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของเจียมจิต บุญรักษ (2534, หน้า 107-110) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรม ผลการศึกษาปรากฏว่าพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาหญิงกับนักศึกษาชายมีความแตกต่างกันโดยที่นักศึกษาหญิงมีพฤติกรรมทางจริยธรรมสูงกว่านักศึกษาชาย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของจรรุวรรณ พานทอง (2536, หน้า 76) ที่พบว่าการให้เหตุผลทางจริยธรรมของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงจะแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่าเพศหญิงมีจริยธรรมสูงกว่าเพศชาย ทั้งนี้อาจเนื่องจากสภาพแวดล้อมของสังคมไทย ที่ครอบครัวและผู้ใหญ่เอาใจใส่ในการอบรมบุตรหลานเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ประกอบกับเพศหญิงอ่อนน้อมง่าย อยู่ในระเบียบคำสั่งสอนมาตั้งแต่เด็ก ส่วนเพศชายนั้นสังคมเปิดโอกาสให้สามารถปรับตัวและการเรียนรู้จากสังคมโอกาสและการปลูกฝังจริยธรรมโดยตรงจึงน้อยกว่าเพศหญิง นอกจากนี้ ค่านิยมในสังคมไทยยังมีอิทธิพลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมทางจริยธรรมของเพศหญิงอีกด้วย พฤติกรรมที่เบี่ยงเบนจากปกติของเพศหญิงจะไม่ใช่ยอมรับและทำให้ได้รับความอับอาย ในขณะที่เดียวกันสังคมจะขัดเกลาและเปิดโอกาสให้เพศชายได้เรียนรู้เรื่องต่าง ๆ โดยไม่มีขอบเขตจำกัด ด้วยเหตุดังกล่าวเพศชายและเพศหญิงจึงมีพฤติกรรมทางจริยธรรมแตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดนครสวรรค์ ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลางและต่ำ พบว่า ด้านการพึ่งตนเองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านการพึ่งตนเองสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ เนื่องจากนักเรียนที่เรียนดีย่อมมีความมั่นใจในตัวเองสูงกว่านักเรียนที่เรียนอ่อนกว่า ทำให้มีความเชื่อมั่นสูง กล้าที่จะทำอะไรด้วยตนเองมากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำกว่า สอดคล้องกับ โคลเบอร์ก (ศิริเพ็ญ ไพบูลย์ผล, 2540, หน้า 91 อ้างอิงใน Kohlberg, 1976, p. 48) ซึ่งพบว่าสติปัญญาเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรม ผู้ที่มีความคิดความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ มาก จะมีเหตุผลมีหลักการที่ใช้ตัดสินใจกระทำสิ่งใด ๆ ได้ถูกต้องมากกว่าผู้ที่อ่อนทางด้านสติปัญญา

4. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดนครสวรรค์ ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูง ปานกลางและต่ำ พบว่า ด้านการรู้จักประมาณตนเอง และด้านความเสียสละ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ จะมีพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านการรู้จักประมาณตนเองสูงกว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลางและสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความจำเป็นบางประการทางครอบครัว เช่น การหารายได้มาสู่ครอบครัว ซึ่งสังคมในปัจจุบันบุคคลจะทำงานนอกบ้านเป็นส่วนใหญ่ ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงย่อมมีภาระในการแสวงหา รักษาและทำให้รายได้ของครอบครัวสูงขึ้น ทำให้ไม่มีเวลาให้กับบุตรหลาน โดยอาจทดแทนความรักความอบอุ่นด้วยปัจจัยด้านทรัพย์สินหรือปัจจัยทางด้านวัตถุอื่น ๆ เท่าที่บุตรหลานต้องการ ทำให้บุตรหลานกลายเป็นคนที่ฟุ่มเฟือยได้ง่าย ในขณะที่ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำนั้น ส่วนใหญ่บุตรหลานก็จะทราบสภาวะทางการเงินหรือฐานะของครอบครัวอยู่แล้ว จึงทำให้ทราบข้อจำกัดของตนเองในด้านต่าง ๆ ว่าสามารถทำอะไรได้มากน้อยเพียงใด อีกทั้งพ่อแม่ก็มักจะปลูกฝังพฤติกรรมทางจริยธรรมให้กับบุตรหลานของตนให้รู้จักประหยัด อดออม ช่วยตนเอง จึงทำให้มีความประมาณตนสูงที่สุด

สำหรับด้านความเสียสละ พบว่า นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลาง มีพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านความเสียสละสูงที่สุด เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ไม่ต้องดิ้นรนในการดำเนินชีวิตมากนัก ครอบครัวมีโอกาสที่จะอยู่พร้อมหน้าพร้อมตามากกว่าครอบครัวที่มีฐานะสูง และครอบครัวที่มีฐานะต่ำ ทำให้เกิดความผูกพันในครอบครัว มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังนั้นจึงทำให้พฤติกรรมด้านการเสียสละสูงที่สุด

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่งในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ที่ความเจริญทางด้านวัตถุและวัฒนธรรมต่างประเทศหลั่งไหลเข้ามาอย่างยากที่จะป้องกันได้ ดังนั้น โรงเรียนควรจะได้มีการวางแผนเพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น และทำอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ โดยการจัดให้มีสภาพแวดล้อม และบรรยากาศในโรงเรียนที่เอื้อต่อการปลูกฝังพฤติกรรมทางจริยธรรม สอดแทรกการอบรมปลูกฝังจริยธรรมในการสอนรายวิชาต่าง ๆ รวมทั้งกิจกรรมเสริมหลักสูตรและจัดโครงการพิเศษเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมอย่างต่อเนื่องต่อไป

2. ผู้บริหาร และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษา ควรสนับสนุนให้ครูอาจารย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้มีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม ร่วมหาแนวทางในการสำรวจ ปรับปรุง และพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นแก่นักเรียนควบคู่กันไปกับการพัฒนาทางวิชาการ

3. ครูแนะแนวควรหาทางจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อปลูกฝังพฤติกรรมทางจริยธรรมให้นักเรียนโดยส่งเสริมให้พฤติกรรมทางจริยธรรมซึ่งอยู่ในระดับปานกลางให้เพิ่มพูนยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น ระดับชั้น กลุ่มการเรียนรู้ สถานภาพของผู้ปกครอง การอบรมเลี้ยงดู อาชีพของผู้ปกครอง เด็กที่อยู่ในชุมชนแออัด เด็กกำพร้า และเด็กเร่ร่อน เป็นต้น เพื่อศึกษาว่ามีผลต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมหรือไม่

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมโดยใช้เครื่องมืออื่น ๆ เช่น แบบทดสอบ แบบสอบถามแบบปลายเปิด และแบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาว่ามีผลสอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้หรือไม่

3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมด้านอื่น ๆ เช่น การตรงต่อเวลา ความมีวินัยในตนเอง ความซื่อสัตย์ ความเมตตา ฯลฯ และศึกษากับตัวแปรการศึกษาอื่น เพื่อดูผลความสอดคล้องและนำไปใช้ในการปลูกฝังและส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมให้บรรลุตามเป้าหมายการศึกษาชาติต่อไป

4. ควรมีการศึกษาเชิงทดลอง โดยการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อปลูกฝังพฤติกรรมทางจริยธรรมกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมทางจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง